

บทที่ 11

การคลัง และนโยบายการคลัง

1. รายรับของรัฐบาล
2. รายจ่ายของรัฐบาล
3. หนี้สาธารณะ
4. นโยบายการคลัง

1. รายรับของรัฐบาล (Public Receipt)

หมายถึงรายได้ของรัฐบาล รวมทั้งเงินกู้ยืม และเงินคงคลัง

รายรับของรัฐบาล

รายได้

- ภาษีอากร
- รัฐพาณิชย์
- การขายสินค้าและบริการ
- รายได้อื่นๆ

ไม่ใช่รายได้

- เงินกู้
- เงินคงคลัง

เงินคงคลัง

เงินคงคลัง หมายถึง เงินที่เหลือจากการใช้จ่ายในปีก่อนๆ ซึ่งรัฐบาลเก็บสะสมไว้ ในปีที่รายจ่ายสูงเกินกว่ารายได้ และรัฐบาลไม่ต้องการก่อหนี้เพิ่มขึ้นสามารถนำออกมาใช้ ทั้งนี้ต้องเป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด

แบ่งเป็น 3 ประเภท

- 1) บัญชีเงินฝากธนาคารแห่งประเทศไทย (บัญชีเงินคงคลัง)
- 2) เงินสด ณ กรมธนารักษ์ และสำนักงานคลังจังหวัด
- 3) บัญชีเงินฝากธนาคารพาณิชย์

2. รายจ่ายของรัฐบาล (Government Expenditure)

หมายถึง การใช้จ่ายของรัฐบาลเพื่อรักษาระดับการดำเนินงานของรัฐให้เป็นไปตามปกติ และเพื่อประโยชน์แก่สังคมส่วนรวม

วัตถุประสงค์ของการจ่ายเงินของรัฐบาล

1. เพื่อรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจภายใน ภายนอกประเทศ
2. ส่งเสริมการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ และความเป็นธรรมทางเศรษฐกิจ
3. รักษาสัมพันธภาพทางเศรษฐกิจและการเมืองระหว่างประเทศ

ประเภทรายจ่ายของรัฐบาล

1. รายจ่ายนอกงบประมาณแผ่นดิน
2. รายจ่ายนอกงบประมาณแผ่นดิน

ลักษณะของงบประมาณแผ่นดิน

1. งบประมาณเกินดุล
2. งบประมาณขาดดุล
3. งบประมาณสมดุล

การประมาณการเกี่ยวกับค่าใช้จ่าย

เงินที่รัฐบาลนำออกใช้จ่ายในการบริหารราชการแผ่นดิน
แบ่งเป็น 3 ประเภท

- ✓ รายจ่ายประจำ
- ✓ รายจ่ายลงทุน
- ✓ รายจ่ายชำระหนี้เงินกู้

3. หนี้สาธารณะ (Public Debt)

การก่อหนี้สาธารณะหมายถึง ข้อผูกพันของรัฐบาลซึ่งเกิดจากการกู้ยืมโดยตรงและการค้ำประกันเงินกู้โดยรัฐบาล

หนี้สาธารณะแบ่งตามแหล่งที่มาของเงินกู้

1. หนี้ภายในประเทศ เช่น จากสถาบันการเงิน ประชาชน เป็นการกู้เพื่อชดเชยการขาดดุลงบประมาณเท่านั้น
2. หนี้ภายนอกประเทศ เช่น ธนาคารโลก ธนาคารพัฒนาเอเชีย กองทุนการเงินระหว่างประเทศ

หนี้สาธารณะแบ่งตามระยะเวลาเงินกู้

1. หนี้ระยะสั้น ระยะเวลา 1 ปี โดยการออกตั๋วเงินคลัง
2. หนี้ระยะปานกลาง ระยะเวลา ภายใน 2- 5 ปี เช่นการออกตั๋วเงินคลัง พันธบัตรรัฐบาล
3. หนี้ระยะยาว ระยะเวลา 5 ปีขึ้นไป ด้วยการออกพันธบัตรการลงทุน

สำหรับประเทศไทยได้กำหนดให้อัตราเงินกู้หนี้สาธารณะสูงสุดไม่เกิน ร้อยละ 60 เมื่อเทียบกับ GDP

นายธีรัชย์ อัตนวานิช รองผู้อำนวยการสำนักงาน
บริหารหนี้สาธารณะในฐานะโฆษกสำนักงานบริหาร หนี้
สาธารณะ ได้แถลงข่าวการดำเนินงานของสำนักงาน
บริหารหนี้สาธารณะ (สบน.) ดังนี้

1. รายงานหนี้สาธารณะคงค้าง ณ สิ้นเดือน
กรกฎาคม 2558 ยอดหนี้สาธารณะคงค้าง ณ 31 กรกฎาคม
2558 มีจำนวน 5,718,472.95 ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ
42.85 ของ GDP

นโยบายการคลัง (Fiscal Policy)

นโยบายการคลัง หมายถึง นโยบายในด้านการรับและจ่ายเงิน และการกู้หนี้สาธารณะซึ่งรัฐบาลเป็นผู้ดำเนินการ เพื่อที่จะให้มีผลในด้านที่จะช่วยในการรักษาเสถียรภาพ และความก้าวหน้าในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ เครื่องมือที่สำคัญของนโยบายการคลังคือ การใช้จ่ายภาครัฐ (G) และภาษี (T)

ประเภทของนโยบายการคลัง จำแนกตามลักษณะการทำงาน

3.1 นโยบายการคลังแบบอัตโนมัติ

(non-discretionary fiscal policy or build-in stabilizer)

เป็นนโยบายการคลังที่สามารถปรับตัวเพื่อให้เกิดเสถียรภาพหรือลดความผันผวนได้โดยอัตโนมัติ ไม่ให้การใช้จ่ายมวลรวมมากเกินไปหากเศรษฐกิจมีการขยายตัว และไม่ให้การใช้จ่ายมวลรวมน้อยเกินไปหากเศรษฐกิจหดตัว

เครื่องมือที่มีผลทำให้รายได้จากภาษีอากร และรายจ่ายเปลี่ยนแปลงไปเองโดยรัฐบาลไม่ต้องดำเนินการใดๆ

ประเภทของนโยบายการคลัง จำแนกตามลักษณะการทำงาน

3.2 นโยบายการคลังแบบตั้งใจ (discretionary fiscal policy)

- ✓ การเปลี่ยนแปลงอัตราภาษี
- ✓ การเปลี่ยนแปลงระดับงบประมาณรายจ่าย
- ✓ การเปลี่ยนแปลงทั้งงบประมาณรายจ่ายและอัตราภาษี

ข้อดี คือ นโยบายการคลังแบบตั้งใจจะแก้ไขปัญหา เศรษฐกิจ ได้ดีกว่าแบบอัตโนมัติ

ข้อเสีย คือ ถ้าซ้ำอาจไม่ทันต่อเหตุการณ์เพราะต้องผ่านกระบวนการทางกฎหมาย

ประเภทของนโยบายการคลัง จำแนกตามลักษณะปัญหาเศรษฐกิจที่ต้องแก้ไข

1) นโยบายการคลังแบบขยายตัว (expansionary fiscal policy)

คือ นโยบายการคลังที่เพิ่มรายจ่ายของภาครัฐบาล และลดอัตราภาษี (ใช้งบประมาณแบบขาดดุล) ใช้เมื่อภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ สินค้าและบริการของผู้ผลิตขายไม่ออก ระดับการว่างงานภายในประเทศสูง

2) นโยบายการคลังแบบหดตัว (contractionary fiscal policy)

คือ นโยบายการคลังที่ ลดรายจ่ายของภาครัฐบาลและเพิ่มอัตราภาษี (ใช้งบประมาณแบบเกินดุล) ใช้เมื่อ ภาวะเศรษฐกิจขยายตัวมากเกินไป (Overheat) เกิดภาวะเงินเฟ้อ

	นโยบายการคลังแบบหดตัว	นโยบายการคลังแบบขยายตัว
ปัญหา	เศรษฐกิจขยายตัวมาก เกิดเงินเฟ้อ	เศรษฐกิจตกต่ำ เงินฝืด,ว่างงาน
วิธีการ	ลดรายจ่ายรัฐ เพิ่มรายได้ (ภาษี)	เพิ่มรายจ่ายรัฐ ลดรายได้ (ภาษี)
งบประมาณ	งบประมาณแบบเกินดุล	งบประมาณแบบขาดดุล
อุปสงค์มวลรวม	ลดลง	เพิ่มขึ้น
ผลกระทบสุดท้าย	GDP ลดลง ราคา ลดลง	GDP เพิ่ม ราคาสูงขึ้น

ปีงบประมาณแผ่นดินของไทย เริ่มจาก 1 ต.ค. – 30 ก.ย. ของปีถัดไป

การจัดทำงบประมาณ มี 3 ลักษณะ

- งบประมาณสมดุล (balanced budget) → รายได้ = รายจ่าย
- งบประมาณเกินดุล (balanced budget) → รายได้ > รายจ่าย
- งบประมาณขาดดุล (balanced budget) → รายได้ < รายจ่าย